Ano ang Chemotherapy? Paano Ito Gumagana

Ang chemotherapy (tinatawag ding chemo) ay isang gamutan sa kanser na gumagamit ng mga gamot para patayin ang mga cancer cell. Gumagana ito sa pamamagitan ng pagpatay o pagpigil sa paglaki ng mabibilis lumaking selula. Dahil naaapektuhan din nito ang ilang malulusog na mabibilis lumaking selula, maaari itong magdulot ng mga side effect tulad ng matinding pagod, ngunit madalas na bumubuti ang mga ito pagkatapos ng gamutan.

Ang simpleng bersyon

Ang chemotherapy (tinatawag ding chemo) ay isang uri ng gamutan sa kanser na gumagamit ng mga gamot para patayin ang mga cancer cell.

Gumagana ito sa pamamagitan ng pagpatay sa kanser at sa iba pang mabibilis lumaking selula, o sa pagpigil sa paglaki ng mga ito. Ginagamit ng mga doktor ang chemotherapy sa dalawang pangunahing dahilan:

- **Para gamutin ang kanser:** maaari itong gamitin para pagalingin ang kanser, bawasan ang tsansang bumalik ito, o pigilan o pabagalin ang paglaki nito.
- **Para maibsan ang mga sintomas ng kanser:** maaari nitong paliitin ang mga tumor na nagdudulot ng pananakit at iba pang problema.

Gumagamit ang chemotherapy ng mga gamot para patayin o pabagalin ang paglaki ng mabibilis lumaking cancer cell.

Paano ginagamit ang chemotherapy kasama ng ibang gamutan

Ginagamit ang chemotherapy para gamutin ang maraming uri ng kanser. Para sa ilang tao, ito lang ang gamutang natatanggap nila. Ngunit kadalasan, ginagamit ito kasama ng iba pang gamutan sa kanser.

Kapag ginamit kasama ng ibang gamutan, ang chemotherapy ay maaaring:

- magpaliit ng tumor bago ang operasyon o radiation therapy (tinatawag na neoadjuvant chemotherapy)
- pumatay ng mga cancer cell na maaaring natira pagkatapos ng operasyon o radiation therapy (tinatawag na adjuvant chemotherapy)
- tumulong para mas gumana nang mabuti ang ibang gamutan
- pumatay ng mga cancer cell na bumalik o kumalat sa ibang bahagi ng inyong katawan

Bakit nagdudulot ng mga side effect ang chemotherapy

Pinapatay ng chemotherapy ang mabibilis lumaking cancer cell. Pinapatay o pinapabagal din nito ang malulusog na selula na mabilis lumaki at maghati. Halimbawa nito ang mga selulang nakalinya sa loob ng inyong bibig at bituka, at ang mga selulang nagpapatubo ng inyong buhok. Ang pinsala sa malulusog na selulang ito ay maaaring magdulot ng mga side effect, tulad ng mga sugat sa bibig, pagduduwal, at pagkalagas ng buhok.

Madalas na bumubuti o nawawala ang mga side effect pagkatapos ninyong matapos ang chemotherapy.

Ang pinakakaraniwang side effect ay fatigue, ang pakiramdam ng labis na pagod at pagkaubos ng lakas. Maaari kayong maghanda para sa fatigue sa pamamagitan ng:

- paghiling sa isang tao na ihatid at sunduin kayo sa chemotherapy
- pagplano ng oras ng pahinga sa araw ng chemotherapy at sa araw pagkatapos nito
- paghingi ng tulong sa pagkain at pag-aalaga sa mga bata sa araw ng chemotherapy at kahit man lang isang araw pagkatapos nito

Nangyayari ang mga side effect dahil naaapektuhan din ng chemo ang malulusog na mabibilis lumaking selula.

Makakatulong ang mga praktikal na gabay sa side effect para masubaybayan ninyo ang nangyayari sa pagitan ng mga pagbisita: mga sugat sa bibig habang nagpapagamot sa kanser, pagduduwal habang nagpapagamot sa kanser, fatigue habang nagpapagamot sa kanser, lagnat habang nagpapa-chemo, at mababang white blood cell habang nagpapa-chemotherapy.

Ano ang aasahan

Paano ito ibinibigay. Maaaring ibigay ang chemotherapy sa maraming paraan. Maaari itong tableta, kapsula, o likidong iniinom (oral). Maaari itong direktang ipasok sa ugat sa pamamagitan ng IV. Maaari itong iniksyon, o cream na ipinapahid sa balat. Kadalasan itong ibinibigay sa pamamagitan ng IV, gamit ang manipis na karayom na inilalagay sa ugat sa inyong kamay o ibabang bahagi ng braso. Maaari rin itong ibigay sa pamamagitan ng catheter (manipis at malambot na tubo), port (maliit na disc na inilalagay sa ilalim ng balat), o sa tulong ng pump.

Saan kayo pupunta. Maaari kayong tumanggap ng chemotherapy habang naka-confine sa ospital, sa bahay, o bilang outpatient sa opisina ng doktor, klinika, o ospital. Ang ibig sabihin ng outpatient ay hindi kayo magpapalipas ng gabi roon.

Gaano kadalas. Malaki ang pagkakaiba-iba ng mga iskedyul ng gamutan. Kadalasang ibinibigay ang chemotherapy nang paikot (cycle). Ang cycle ay isang panahon ng gamutan na sinusundan ng panahon ng pahinga. Halimbawa, maaari kayong tumanggap ng chemotherapy araw-araw sa loob ng isang linggo, at pagkatapos ay tatlong linggong walang chemotherapy. Ang apat na linggong iyon ang bumubuo sa isang cycle. Ang panahon ng pahinga ay nagbibigay sa inyong katawan ng pagkakataong makabawi at makabuo ng mga bagong malulusog na selula.

Hingin nang nakasulat ang plano. Bago ang unang cycle, itanong ang pangalan ng regimen at kung gaano katagal ang isang cycle. Itanong kung ilang cycle ang inaasahan at kung gaano katagal ang bawat session. Itanong kung aling mga gamot ang iinumin ninyo sa bahay at kailan ang inyong mga blood test. Itanong kung anong temperatura ang itinuturing na lagnat na dapat ireport, at aling numero ang tatawagan sa gabi at sa weekend.

Pinakamabuting huwag lumaktaw ng gamutan. Minsan, maaaring baguhin ng inyong doktor ang inyong iskedyul kung nakakaranas kayo ng ilang side effect. Kung mangyari ito, ipapaliwanag ng inyong doktor o nurse kung ano ang gagawin.

Kung may tiyak na pangalan ng regimen sa inyong iskedyul, tingnan ang FOLFOX, FOLFIRINOX, R-CHOP, ABVD, AC-T, o Carboplatin-Taxol. Para sa paghahanda sa araw ng infusion, tingnan ang Ano ang Dadalhin sa Chemotherapy.

Paano ninyo malalaman kung gumagana ito

Madalas kayong magpapatingin sa inyong doktor. Sa mga pagbisitang ito, itatanong nila kung ano ang inyong pakiramdam at gagawa sila ng physical exam. Magpapagawa rin sila ng mga medikal na pagsusuri at scan. Maaaring kabilang sa mga pagsusuri ang mga blood test. Maaaring kabilang sa mga scan ang MRI, CT, o PET scan.

Hindi ninyo malalaman kung gumagana ang chemotherapy batay sa mga side effect nito. May mga taong nag-iisip na ang matinding side effect ay nangangahulugang mahusay na gumagana ang chemotherapy. May iba namang nag-iisip na ang kawalan ng side effect ay nangangahulugang hindi ito gumagana. Parehong hindi totoo. Walang kinalaman ang mga side effect sa kung gaano kahusay nilalabanan ng chemotherapy ang inyong kanser.

Gumagamit ang inyong doktor ng mga eksaminasyon at scan — hindi ng inyong mga side effect — para malaman kung gumagana ang chemo.

Pagkain at pagtatrabaho habang nagpapa-chemotherapy

Maaaring mapinsala ng chemotherapy ang malulusog na selulang nakalinya sa loob ng inyong bibig at bituka. Maaari itong magdulot ng mga problema sa pagkain. Sabihin sa inyong doktor o nurse kung nahihirapan kayong kumain. Maaari ring makatulong ang pakikipag-usap sa isang dietitian.

Maraming tao ang nakakapagtrabaho habang nagpapa-chemotherapy, basta't iniaangkop nila ang kanilang iskedyul sa trabaho sa kanilang pakiramdam. Kung pinapayagan ng inyong trabaho, alamin kung puwede kayong magtrabaho nang part-time, o mula sa bahay sa mga araw na hindi maganda ang inyong pakiramdam. Maraming employer ang inaatasan ng batas na baguhin ang inyong iskedyul sa trabaho ayon sa inyong pangangailangan habang nagpapagamot sa kanser.

Kailan humingi ng tulong nang mas maaga

- **Tumawag sa 911 o pumunta sa emergency department kung** hindi kayo makahinga nang maayos, sumasakit ang inyong dibdib, o pakiramdam ninyo ay hihimatayin kayo at hindi kayo makapanatiling nakatayo o nakaupo nang tuwid. Huwag hintaying magbukas ang klinika. Huwag kayong magmaneho nang mag-isa papunta roon.
- **Tawagan ang inyong cancer team sa sandaling** umabot ang inyong temperatura sa 100.4°F (38°C) o mas mataas (cdc.gov/cancer-preventing-infections/patients/fever.html), o magsimula ang panginginig sa ginaw at pagpapawis. Pinapababa ng chemo ang mga white blood cell na lumalaban sa impeksyon, at itinuturing ng CDC na medical emergency ang lagnat habang nagpapa-chemo. Gamitin ang numerong pang-araw o pang-gabi at huwag hintayin ang umaga. Kung wala kayong maabot agad, pumunta sa emergency department at sabihin sa mga tauhan doon na nagpapa-chemotherapy kayo.
- **Tawagan agad ang inyong care team, anuman ang oras, kung** may pamumula o pamamaga sa paligid ng port o IV line, may hapdi kapag umiihi, o hindi kayo makakain dahil sa mga sugat sa bibig, kahit normal ang temperatura (CDC (cdc.gov/cancer-preventing-infections/patients/symptoms.html)). Ayon sa NCI (cancer.gov/about-cancer/treatment/side-effects/infection), ang mga impeksyon ay nangangailangan ng agarang pangangalaga. Hindi dahilan para maghintay ang normal na temperatura.
- **Tawagan ang inyong care team sa loob ng isa o dalawang araw kung** dahil sa pagduduwal ay hindi ninyo mapanatili ang pagkain sa tiyan, o kung hindi humuhupa ang malabnaw na dumi. Ito ang mga problemang madaling ayusin kapag maaga at mahirap ayusin kapag huli na.

Batay sa isang mapagkakatiwalaang sanggunian

Ito ay isang salin sa simpleng wika ng nilalamang pang-edukasyon na batay sa Pambansang Instituto ng Kanser ng Estados Unidos (NCI). Pakibasa ang orihinal na sanggunian para sa kumpleto at pinakabagong impormasyon. Pang-edukasyon lamang — hindi ito payong medikal. Palaging kausapin ang inyong care team.

Pambansang Instituto ng Kanser ng Estados Unidos (NCI): cancer.gov/about-cancer/treatment/types/chemotherapy

Huling na-update: 2026-09-30

May karapatan kang humingi ng libreng interpreter. Ang mga ospital at klinika sa Estados Unidos na tumatanggap ng pondong pederal ay kailangang magbigay ng kwalipikadong interpreter nang walang bayad. Maaari kang humiling nito sa reception o bago ang iyong appointment. Hindi mo kailangang magsama ng kapamilya o bata para magsalin para sa iyo.

Online: cancerexplained.org/languages/tl/chemotherapy

Isinalin mula sa artikulong Ingles sa cancerexplained.org. Ang bersyong Ingles ang siyang sinuri laban sa pinagmulan.

Impormasyong pang-edukasyon lamang, hindi medikal na payo. Tumulong ang isang editorial system na may tulong ng AI sa paghahanda ng pahinang ito. Walang pinangalanang medical reviewer ang nag-review nito maliban kung may nakalista.

Libreng i-print, kopyahin at ibahagi nang walang binabago. Hindi kailangan ng pahintulot. Pakiusap, huwag baguhin ang nilalamang medikal. Sanggunian: cancerexplained.org. Impormasyong pang-edukasyon, hindi payong medikal.